

**60 JAAR
VLAAMSE CLUB**

**voor Kunsten,
Wetenschappen en Letteren**

gezien door de bril van een buitenstaander

**60 JAAR
VLAAMSE CLUB**

**voor Kunsten,
Wetenschappen en Letteren**

gezien door de bril van een buitenstaander

RONALD BOON

50 JAAR
VLAAMSE CLUB
voor Kunst en
Wetenschappen en Letteren
gezien door de Dri van een Huiswet

Uitgegeven met de steun van de N.V. Philips.

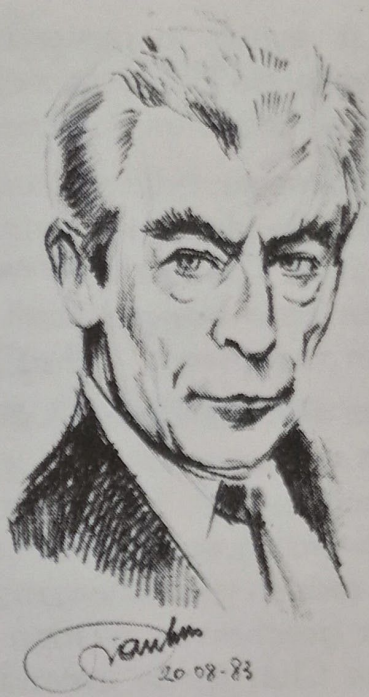
Nr. 270

Exemplaren genummerd van n^r 1 tot n^r 300.

N^r 1 werd aangeboden aan Zijne Majesteit de Koning.

Woord vooraf

Het schrijven van de geschiedenis en het opzoeken van historische gegevens die de realiteit van de Vlaamse Club te Brussel over 60 jaar moeten illustreren, laten wij liefst over aan ter zake specialisten als de Heer Hugo Reinhard, Voorzitter van het Archief en Museum van het Vlaams Leven te Brussel en de Heer Ronald Boon, Directeur bij zelfde Archief en Museum.

Hun relaas en verslag volgt in volgende bladzijden en wij beseffen maar al te goed de moeilijkheden die bij het volbrengen van zulke opdracht komen kijken en de voor de hand liggende verwijten van onvolledigheid of eventueel tendentieuze verslaggeving. Wij weten dat zulk verslag niet anders kon zijn dan onvolledig en de verslaggeving op bepaalde plaatsen niet anders dan tendentius. 60 jaar bestaan is lang, maar als men dan de geschiedenis moet schrijven vindt men soms maar magere gegevens, vooral als men, zoals in de Vlaamse Club het geval is geweest, geen dagboek heeft gehouden en de jaarverslagen maar vanaf een bepaalde periode enige gegevens melden over de activiteiten van de Club.

Ik maak er mij dan ook graag en gemakkelijk van af door te schrijven, en ik meen het, dat ik niet geloof in echte geschiedschrijving.

Waarin ik wel geloof is in de geschiedschrijving van de evolutie van een idee, van een volk, van een land, op een ubermenselijke wijze, los van alle tijdelijke historiciteit en folklore, hoe ernstig en dramatisch deze ook achteraf kan beschreven worden.

Wij geloven niet in de juiste geschiedschrijving van bijvoorbeeld de laatste wereldoorlog : nog steeds zijn degenen die zich gecompromiteerd hebben met de bezetter, de slechten want zij worden gelijkgesteld met degenen die de oorlog hebben verloren. Heden ten dage is het zo, dat wiens voorvader gediend heeft in het leger van Napoleon aanzien wordt als iemand. Maar iemand die bij de verliezende partij heeft gediend in wereldoorlog II automatisch een slechte is, wat ook de idee weze waarvoor hij zich heeft ingespannen.

Waar ik echter in opstand kom is dat geschiedenis van mensen en desbetreffende folkloreaspecten aanleiding geeft om een gemeenschap in zijn ziel te treffen en cultureel in zijn ontplooiing te benadelen.

Zo ook is het een tijdje gebeurd met de Vlaamse Club. Maar boven en buiten alles is er de idee van Vlaamse bewustwording en strijd voor ontvoogding waaraan de Vlaamse Club van bij haar ontstaan en zonder versagen de 60 jaar van haar bestaan heeft gewerkt, trouw aan de principes bij haar ontstaan vastgelegd.

Ik neem dan ook als taak op mij de geschiedenis van de Vlaamse Club te typeren met enige zinnen, los van personen en feiten, los van de tijd en de geschiedkundige beslommeringen, maar grijpend naar de zaak : bewustwording en heropstanding en de bijdrage daartoe om ons volk te helpen redden van ondergang en culturele aftakeling. Wel zal nooit precies kunnen geschreven worden wat de reële bijdrage is geweest van de Vlaamse Club tot de instandhouding van de Vlaamse gemeenschap te Brussel en het vrijwaren van het cultureel patrimonium. Ik kan alleen getuigen van mijn persoonlijke en overtuigende inspanning desbetreffend en van mijn onmiddellijke voorgangers als voorzitter van de Vlaamse Club, alsmede de talrijke bestuursleden en leden van de Vlaamse Club, die ieder met eigen stijl en mogelijkheden hun steentje hebben bijgedragen.

Wij zijn nu met ons clublokaal beland op de Grote Markt van Brussel en voelen daar meer dan vroeger van uit de Van Praetstraat de polsslag aan van Brussel grootstad en hoofdstad van Europa. Temidden de smeltkroes van culturen leven en streven wij vreedzaam naar versteviging van onszelf in eigenaards cultureel beleven, en overdracht op anderen, niet om in te palmen of te overtroeven maar met hoop op wederzijds waarderen en respect voor wederzijds beleven in eigen cultuur en eigen aard.

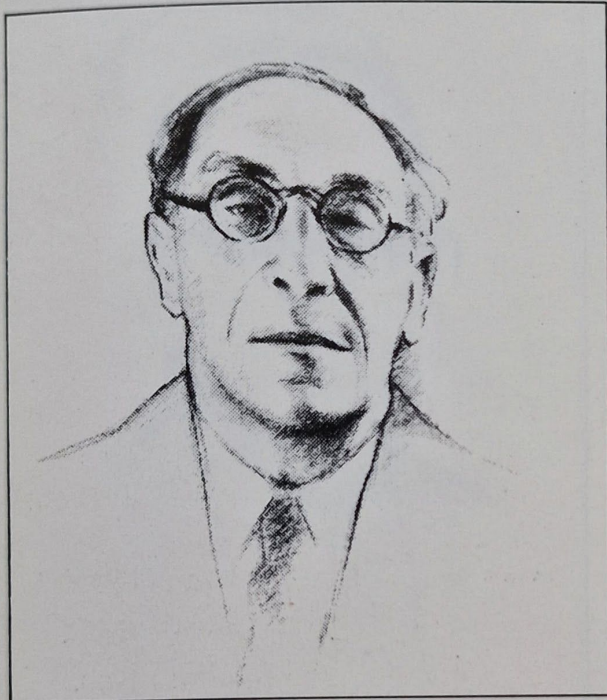
Doorheen de verkregen geschiedkundige gegevens over de Vlaamse Club kan ontwaard worden dat de Club zich steeds pluralistisch heeft ingesteld, dat iedere spreker of bezoeker zich vrij en voluit kan uitdrukken. Steeds was de instelling a-politiek maar niet anti-politiek, vooral niet wat Vlaamse politiek betreft. Zo is de Vlaamse Club uitgegroeid tot een tribune van Vlaamse presence te Brussel, en van intellectuele verwoording op stuk van kunsten wetenschappen en letteren.

Het heet dat de Vlaamse Club elitair is. Zij is inderdaad elitair in de keuze van onderwerpen en sprekers, maar niet in de keuze van de clubleden. Uiteraard van haar doelstellingen trekt de Vlaamse Club minder de jeugd aan bij haar wekelijkse activiteiten, gezien ook het peil van de geprogrammeerde onderwerpen. Wel neemt de Club contact met de jeugd via haar poëziewedstrijden en heeft ze dat in het verleden ook gedaan via kinderfeesten. Maar in regelmaat wendt zij zich in hoofdzaak tot de volwassenen, en wil zij het intellectueel Vlaams patrimonium voeden met de hoop tot reële bijdrage, tot volledige culturele ontvoogding en verheffing in een cultureel regionalistisch geconcipieerd Europa.

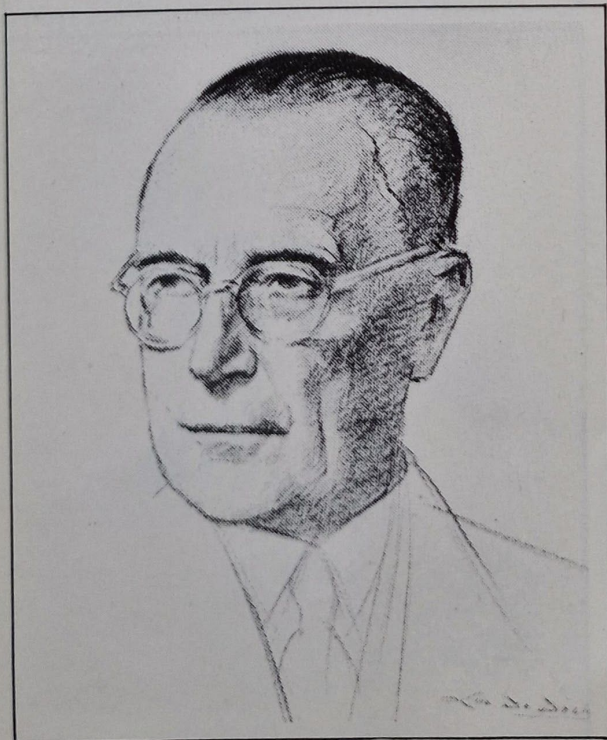
J. Vleugels
Voorzitter Vlaamse Club voor K.W.L.

**Voorzitters van de Vlaamse Club
voor Kunsten, Wetenschappen en Letteren**

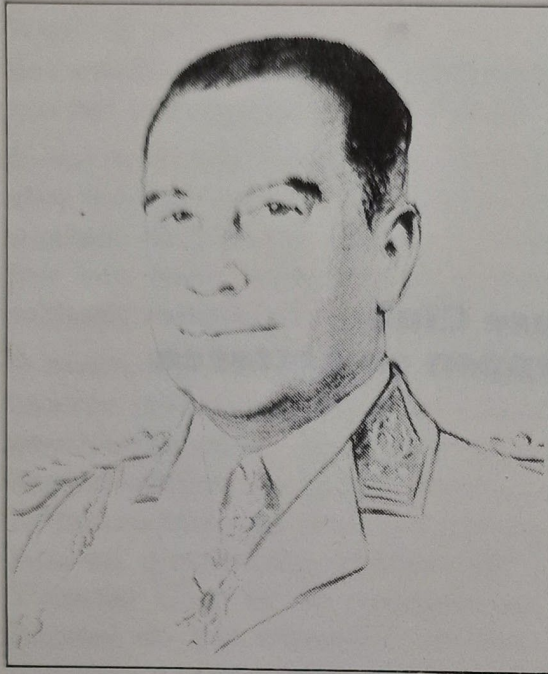

1923-1929 --
AUGUST VERMEYLEN

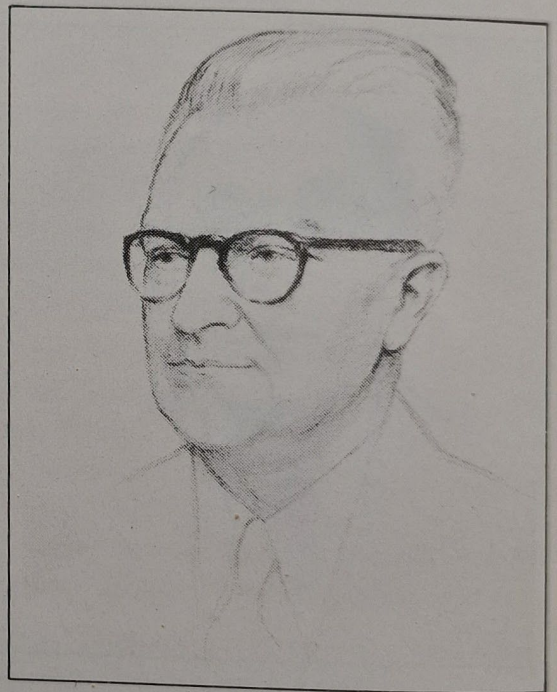

1929-1930 --
HERMAN TEIRLINCK

1930-1932 --
I. VANDER GHINST

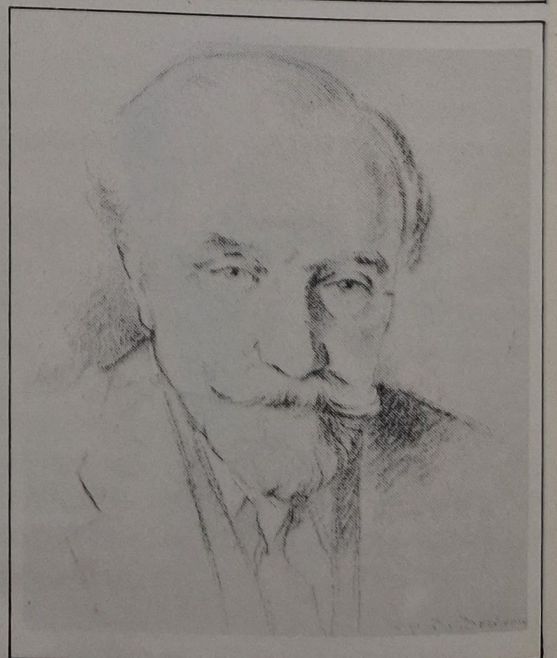

1932-1941 --
JULIEN KUYPERS

1941-1945 --
AUGUST GHYSELS

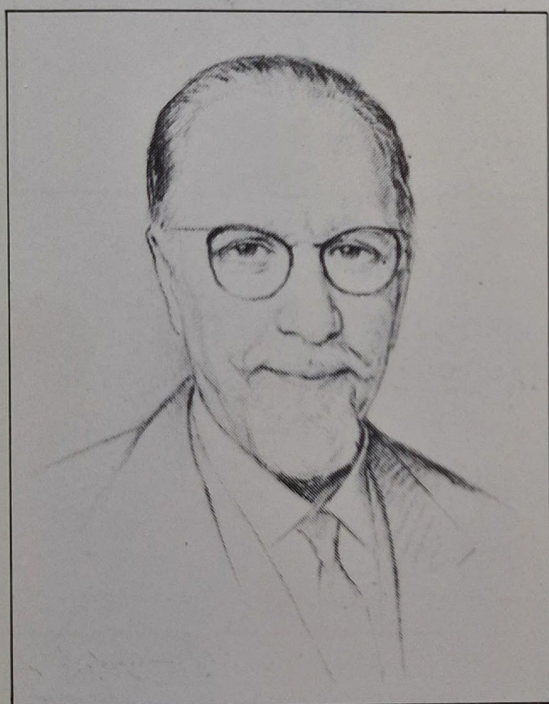
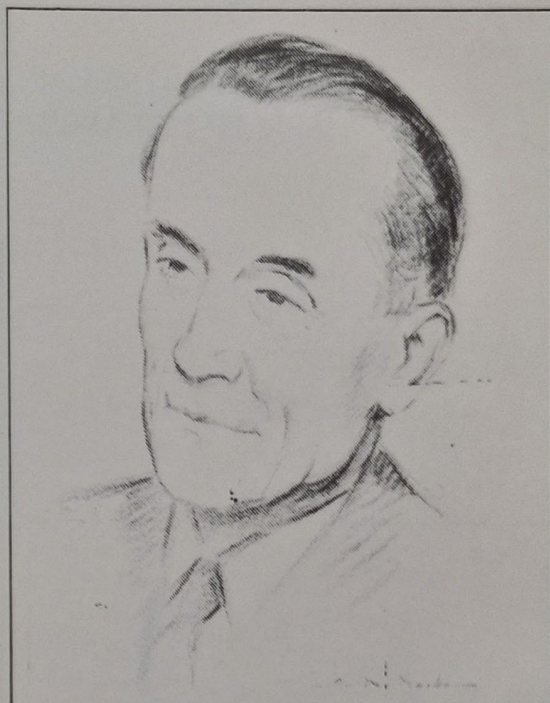

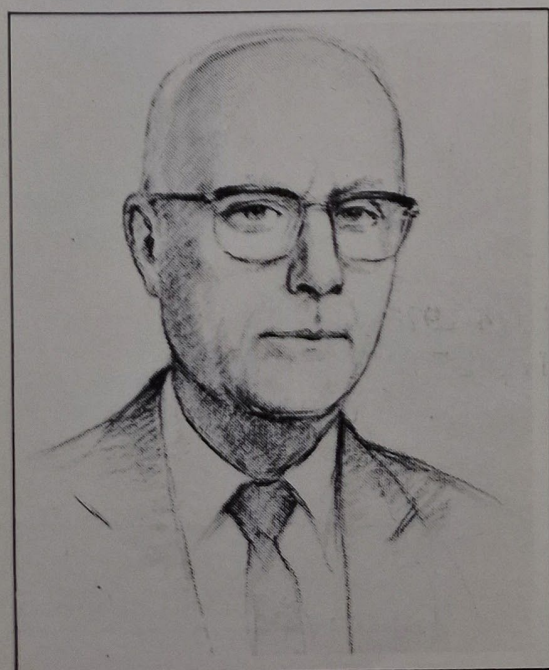
1945-1947 --
FERNAND
TOUSSAINT VAN BOELARE

1947-1954 —
FRANZ DE BACKER

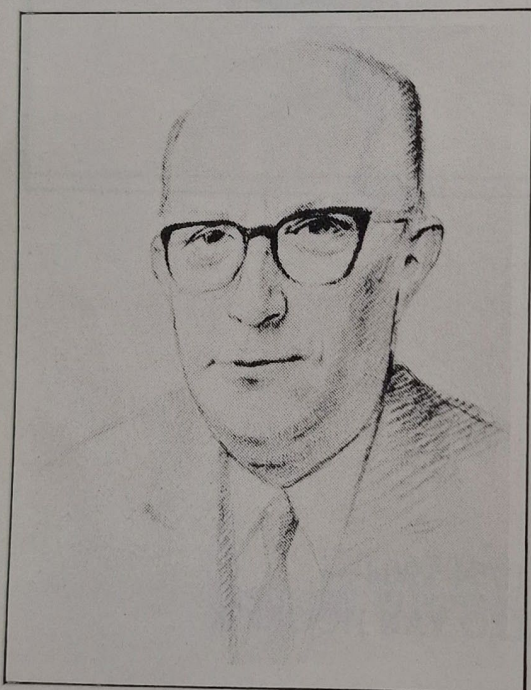
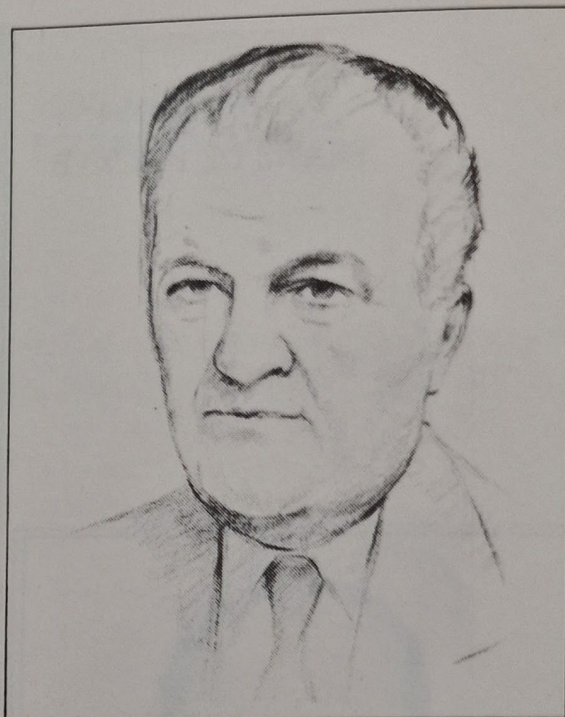
1954-1964 —
LEO VAN HOORICK

1964-1965 —
JAN BRAT

1964-1965 --
HERMAN LIEBAERS

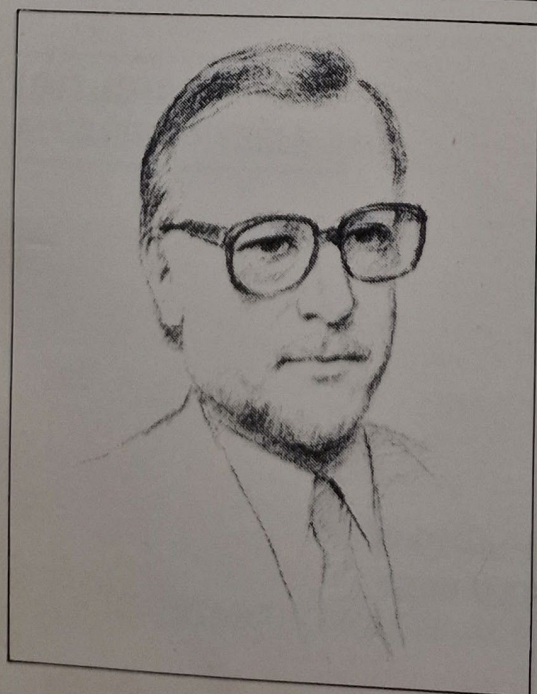

1964-1971 --
MARCEL LUWEL

1971-1974 --
JEROOM F.J. DEPRAETERE

1974-1976 --
IVO DE NYS

1976- --
IOS VLEUGELS

Ten geleide

Toen de Vlaamse Club mij enkele maanden geleden vroeg om een brochure te schrijven naar aanleiding van haar 60-jarig bestaan, was ik enerzijds gevleid, maar anderzijds sloeg de schrik mij om het hart. Ik kende de Vlaamse Club amper. Ik was er drie maal geweest, bij voordrachten die in samenwerking met het Archief en Museum van het Vlaams Leven te Brussel waren georganiseerd.

Ik trok dan maar op zoek naar archiefmateriaal. Hier kreeg ik de tweede grote slag. Van de laatste 25 tot 30 jaar had men wel tamelijk veel documenten, van de vroegere periode zeer weinig. Daarop besloot ik om het over een andere boeg te gooien. Ik zou leden en/of vroegere leden van de Vlaamse Club interviewen en hun ervaringen gebruiken om deze brochure te schrijven.

Zo gebeurde het ook. Intussen vonden we nog enkele verloren gewaande archieven terug en de neerslag van dit alles vindt U in de volgende bladzijden.

Op vraag van de Vlaamse Club zijn de teksten beperkt gehouden. Deze brochure moet de geschiedenis van de Vlaamse Club voor Kunsten, Wetenschappen en Letteren schetsen, maar ze mag niet saai worden. Daarom is van in den beginne geopteerd voor vele illustraties en niet teveel tekst.

Ik hoop, als buitenstaander, de historische waarheid geen geweld aangedaan te hebben. Mocht ik sommige aspecten niet of minder uitvoerig behandeld hebben, is dat geenszins slechte wil of manipulatie. De informatie ontbrak soms.

De opdracht is volbracht. Aan U lezer om te oordelen of ze tot een goed einde is gebracht.

Ronald BOON

De voorgeschiedenis

De hiernavermelde gebeurtenissen steunen op geschriften van Prof. Robert Foncke. Volgens Prof. Foncke heeft de Vlaamse Club voor Kunsten, Wetenschappen en Letteren, een voorganger gehad : de «Vlaamsche Studiekring».

De «Vlaamsche Studiekring» vergaderde regelmatig in een workshop tijdens de Eerste Wereldoorlog. Het was gedurende de bezetting een verboden genootschap omdat zij weigerden te vergaderen in aanwezigheid van een Feldwebel. Na de oorlog werden de activiteiten voortgezet, zij het met periodes van onderbreking. De leden van de kring waren de leiders van de Vlaamse Beweging van toen. Elke politieke en filosofische overtuiging was er vertegenwoordigd. De voorzitter was August Vermeylen; ondervoorzitter: Fernand Toussaint van Boelare; secretaris: Cyriel De Baere; penningmeester Emiel De Veen. Op de ledenlijst van 1920 vinden wij verder o.a.: A. Hegenscheidt, A. De Cort, H. Teirlinck, R. Foncke, P. Temmerman, K. Sobry, L. De Veen-Hiel, J. Hoste, H. Gooris, E. Borms, T. Zels, A. De Swarte, J. Kuypers, J. Mennekens. Deze laatste was één der voormannen van de Studiekring, omdat hij zo beslagen was in de taalwetgeving.

Later werden o.a. nog aangenomen: J. Lagne, E. Claes, O. Wattez, A. Van Dorsselaer, J. Grauls, Bouchery.

Activiteiten van de «Vlaamsche Studiekring» waren : «Er voor zorgen dat de Vlaamse Beweging vooruit werd geholpen, ook tijdens de oorlog».

Later werd propaganda gevoerd voor het oprichten van Vlaamse klassen, en werd de noodzaak bestudeerd van de onvermijdelijke vervlaamsing in het Vlaamse bestuursleven.

De Studiekring richtte ook voordrachten in.

Ondanks al de activiteiten loopt de werking van de Studiekring niet van een leien dak. Er waren grote problemen om een lokaal te vinden. Meer dan eens werden ze ergens buitengezet omdat ze te vlaamsgezind waren. Dit was o.a. het geval in de «Roi d'Espagne» aan het Egmontpaleis op de Zavel.

In 1920 kende de Vlaamse Studiekring een zeer tijdelijke opflakking.

Op de aanwezigheidslijsten van de vergaderingen tellen we : 14 mei 1920 : 26 leden aanwezig; 18 februari 1921 : amper 7 leden aanwezig. Er worden stappen ondernomen om meer leden te krijgen op de vergaderingen. Maar op 9 december 1922 zijn er amper 4 leden aanwezig. De oorzaak van deze verminderde belangstelling was volgens Prof. Foncke te wijten aan de ontwikkeling van de maatschappij na de oorlog; er was allerhande te doen, en er waren nog zovele andere maatschappijen. Denken wij bv. aan Herman Teirlinck die ook nog eens in de week samen kwam met zijn «Mijol-Club».

Het was uiteindelijk Ernest Claes die allen opnieuw samenbracht. Hij stelde voor te blijven vergaderen, beginnend met een 20-tal leden, verzameld in een genootschap dat een zekere invloed zou kunnen uitoefenen. Ernest Claes' standpunt was dat de leden van elkaar iets konden leren, en dat er ook wel wat anders dan literatuur ten gehore kon worden gebracht.

We mogen gerust stellen dat de eigenlijke «uitvinder» van de Vlaamse Club Ernest Claes is geweest. Hij heeft het vlammetje ervoor aangestoken. Hij stelde als ideaal een clubgenootschap voor, waar mensen regelmatig konden samenkomen, die met elkaar konden omgaan als goede vrienden.

Deze Club moest de Studiekring vervangen die aan het uiteenvallen was.

Het ontstaan en de eerste jaren van de Vlaamse Club

De Club waarvan Ernest Claes droomde, is er gekomen.

Op 5 juli 1923 wordt een vereniging zonder winstoogmerk opgericht onder de benaming «Vlaamse Club voor Kunsten, Wetenschappen en Letteren» waarvan de zetel in de Brusselse Agglomeratie is gevestigd.

Het doel van de vereniging is de kunsten, wetenschappen en letteren te bevorderen, en daartoe een behuizing beschikbaar te stellen met vergaderzaal, ook geschikt voor lezingen, concerten en tentoonstellingen, leeszaal, bibliotheek, enz. Zij willen de Vlaamse culturele uitstraling bevorderen, niet alleen in Brussel, maar over het gehele Vlaamse landsgedeelte. Verder moeten ook de internationale betrekkingen worden bevorderd, dit door het inrichten van activiteiten met Europees en internationaal perspectief.

De statuten worden gepubliceerd in de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 28 september 1923.

De stichtingsakte van de Vlaamse Club wordt opgemaakt in het appartement van Dr. Van der Ghinst, dit naar aanleiding van een receptie. De Club groepeerde een rits Vlaamse intellectuelen. Het eerste bestuur ziet eruit als volgt :

Voorzitter : A. Vermeulen

Ondervoorzitters : A. Carnoy en F. Toussaint van Boelare

Secretaris : Dr. I. Van der Ghinst

2e secretaris : E. Claes

Penningmeester : A. Hegenscheidt

2e penningmeester : T. Zels

Commissarissen : E. De Veen, R. Hoornaert, O. Wattez.

In de loop van haar bestaan kan de Vlaamse Club zich verheugen in het feit dat praktisch alle belangrijke Vlaamse personaliteiten lid zijn geweest van de Club, of er tenminste enkele malen aanwezig waren. Enkele namen uit de beginperiode : J. Kuypers, J. Grauls F. De Backer, J.A. Van Acker, Karel

Reinhard, R. Jonckheere, J. van Severen, J. Hoste, Jef Mennekens, Maurice Roelants, J. Boon, R. Verdeyen en zovele anderen.

Niet alleen Vlaamse Brusselaars maken deel uit van de Vlaamse Club, er zijn ook vele Vlamingen van buiten Brussel lid. Deze «buitenleden» betalen de helft van het lidmaatschap. Niettegenstaande de soms verre verplaatsingen blijven zij trouwe bezoekers en wonen geregeld de clubavonden bij. Deze avonden worden in het begin elke maandag georganiseerd. In de eerste jaren zijn het bijeenkomsten van vrienden, waar naast een flinke hoeveelheid geestrijk vocht, ook een flink deel wordt gepraat. De eerste leden zijn veelal letterkundigen. Er wordt verteld uit eigen werk. Stilaan groeit het besef dat men verder moet gaan en worden ook andere onderwerpen aangesneden.

Enkele voorbeelden uit de jaren 1924-1925 :

- Prof. Colenbrander over «Toekomst van de Vlaams Nederlandse Cultuur»
- Prof. Vermeylen over «Het Symbolisme»
- Prof. Hegenscheidt over «De Westerse kwestie geografisch beschouwd»
- E. Verheyen (inspecteur) over «Het onderwijs»
- Jan Grauls over «Zwart Afrika, volk en taal»
- Prof. Sluyterman over «De ontwikkeling van het Hollands Binnenhuis»
- Herman Teirlinck over «Toneel».

Jos Vleugels, voorzitter vanaf 1976, heeft heel wat af te speechn bij de inleidingen voor de talrijke activiteiten van de Vlaamse Club.

De sprekers zijn niet alleen clubleden. Verscheidene eminente personen uit binnen- en buitenland worden aangetrokken. De voordrachten worden in de regel in het Nederlands gehouden. Toch gebeurt het dat de sprekers zich in hun moedertaal uitdrukken. Zo kan men in de Vlaamse Club bijwijlen ook Frans, Engels en Duits horen.

De voordrachtgevers ontvangen natuurlijk een honorarium. Voor W.O. II bedraagt dit ongeveer 200 F.

Dat bedrag heeft ook de toenmalige voorzitter Van der Ghinst in zijn zak, wanneer hij op 3 april 1932 dhr Hoornaert dankt voor zijn lezing.

Deze laatste vindt evenwel dat geld niet gelukkig maakt, en vraagt dan ook in de plaats 3 flessen whisky.

Te Brussel zijn er 2 centra waar Vlamingen bij elkaar komen. Aan de ene kant is er de Vlaamse Club die op maandagavond vergadert, aan de andere kant is er de groep rond Herman Teirlinck, de «Mijol», die op vrijdagavond vergadert.

In de eerste jaren na het ontstaan van de Vlaamse Club stijgt het ledenaantal vlug tot 100. De Raad van Beheer ziet elke Clubavond rond de 50 hiervan terug.

Het ledenaantal evolueert :

Clubjaar 1934-1935 : 123 leden	1948-1949 : 323 leden
1938-1939 : 212 leden	1951-1952 : 278 leden
1939-1940 : 175 leden	1958-1959 : 383 leden
dec. 1945 : 82 leden	1963-1964 : 438 leden
1947-1948 : 245 leden	1968-1969 : 303 leden

We zien dus een gestadige stijging van het aantal leden tot 212 in 1938-1939. De oorlogsperiode is een breekpunt. Nadien gaat het weer pijlsnel de hoogte in. In de jaren 1949-1952 is er een kleine vermindering waar te nemen. In het begin van de Golden Sixties kent ook het ledenaantal van de Vlaamse Club een hoge vlucht. In 1963 telt de Club 445 leden + 120 familieleden. Hiervan zijn er 180 dames. De achteruitgang van het ledenaantal rond 1968-1970 kan zijn oorsprong vinden in de opkomst van een reeks culturele centra rond Brussel.

Wanneer wij nu de leeftijd van de leden van de Vlaamse Club bekijken, merken wij op dat de meesten van middelbare leeftijd zijn. In de statuten staat vermeld dat de minimum leeftijd om toegelaten te worden 18 jaar is. Toch vinden wij weinig jongeren tussen 18 en 30 jaar. Wat is hiervan de oorzaak ?

Het lidmaatschapsgeld ? Bij het ontstaan van de Vlaamse Club bedraagt dit 100 F per jaar. In 1932 wordt het verhoogd tot 200 F. Na de Tweede Wereldoorlog bedraagt het 300 F. Nadien gaat het wel iets vlugger de hoogte in : 1975 : 1.000 F ; 1977 : 1.200 F ; 1982 : 1.500 F.

Het elitaire karakter van de Vlaamse Club ? Misschien moeten wij eerst de vraag stellen : is de Vlaamse Club een elitaire Club ? Sommige leden

zeggen van niet, andere spreken zich niet uit. Het is wel een feit dat men niet gemakkelijk een voet binnen krijgt in de Vlaamse Club, maar eenmaal aanvaard, blijkt er een prettige sfeer te heersen.

Ere-voorzitter Ivo De Nys vermeldt dit ook in zijn gelegenheidstoespraak op 18 april 1983 bij de plechtige opening van het 60ste jubileumjaar.

«Wat mij van het begin van mijn clubleven steeds heeft beziggehouden, was het onthaal in de Club, de benadering van nieuwe en/of erg jonge leden. Daar hadden mijn vrouw en ikzelf ook moeilijkheden mée, toen wij hier als neofieten tot 3 maal toe aanwezig waren, zonder ooit door iemand te worden aangesproken. Het is voorzitter Leo Van Hoorick geweest die — op de valreep van onze beslissing om maar weg te blijven — als eerste tot ons het woord richtte en ons in gesprekken met andere leden betrok. Dat helpende handje hebben nieuwe leden nodig».

Van links naar rechts: Ivo De Nys, voorzitter 1974-1976; Maurits Naessens, lid van de raad van beheer, clubjaar 1978-1979; Jos Vleugels, voorzitter vanaf 1976 tot heden; Jeroom Depraetere, voorzitter 1971-1974.

Toch moeten we stellen dat niet iedereen zich thuis kan voelen in de Vlaamse Club. De leden hebben allemaal een bepaalde vorming en scholing. De onderwerpen die tijdens de voordrachten worden aangesneden halen ook een hoog niveau. En dat wil men zeker bestendigen. Houdt dit bewust nagestreefde hoge intellectuele peil de jongeren tegen?

Tenslotte moeten wij ook de vraag stellen of de jongeren nog zoveel interesse hebben voor clubs en voor het verenigingsleven. Zien zij er tegen op elke week een avond samen te komen, met dezelfde mensen, in hetzelfde lokaal. Willen zij liever meer afwisseling? De vragen blijven open.

Het verleden toont ons dat reeds van bij het ontstaan van de Vlaamse Club, de jongeren niet aanwezig zijn. Wel hebben zij een eigen club, de «Piccolo-club», opgericht door Willem Pelemans (secretaris van 1927 tot 1931). De «Piccolo-club» bestaat volledig apart van de Vlaamse Club. Zij hebben een eigen voorzitter, Willy Weemaes, een neef van Herman Teirlinck, zij houden eigen lezingen en vergaderen uiteraard op een andere dag dan de Vlaamse Club. Zij gebruiken wel hetzelfde lokaal.

Alhoewel wij zeker mogen stellen dat de elite van de Vlamingen te Brussel lid is van de Vlaamse Club, betekent dit toch niet dat alles Vlaams is en iedereen Nederlands spreekt in de Club.

Bestuursleden, zelf vooraanstaande Vlamingen, zijn soms gehuwd met een franstalige. Het gevolg is dat wanneer de dames elkaar ontmoeten op vergaderingen, zij onder mekaar Frans spreken.

Tegenover buitenstaanders reageert de Vlaamse Club soms zeer scherp. Zo schrijft de voorzitter en/of de secretaris regelmatig deze brief, als antwoord op de franstalige brieven die men ontvangt:

«Uit eerbied voor 's lands wetten, moeten wij U verzoeken voortaan met ons in het Nederlands te willen corresponderen».

Wij zijn in 1933. Zoals reeds gezegd groepeerde de Vlaamse Club de Vlaamse elite te Brussel. De georganiseerde activiteiten staan op een hoog intellectueel niveau. Dit betekent niet dat er geen plezier wordt gemaakt. Zo gebeurt het soms dat na een vergadering clublid Rietgens alle clubleden uitnodigt in zijn dancing, en hen op champagne trakteert. Ook Herman Teirlinck draagt zijn steentje bij tot de ontspanning. Als voorzitter van de Raad van Beheer in het clubjaar 1929-1930 vergast hij de leden op een revue, «De Vlaamse Helicon», door hemzelf geschreven en geregisseerd.

De bedoeling is om zowel de medespelers als de leden van de Vlaamse Club «op flessen te trekken». Het is een antidotum voor de ernst die de Vlaamse intellectuele Brusselaars het hele jaar moeten opbrengen om hun vlaamsgezindheid naar buiten te manifesteren.

«De Vlaamse Helicon» is een bijdrage tot zelfbiecht en een waarschuwing niet in argeloze euforie te verkankeren. Teirlinck beleeft zeer veel plezier aan de regie. Daarnaast kan hij ook rekenen op de ietwat masochistische medewerking van zijn slachtoffers. Dit bewijst dat zijn sereniteit door alle aanwezigen als welkome wijsheid wordt aanvaard.

Voor de muzikale omlijsting van het geheel staat Willem Pelemans — secretaris van de Vlaamse Club — borg.

De personages die optreden in het stuk zijn: Apollo, gespeeld door een zekere Jan Clerx; Lucifer, August Vermeylen; Pegaas, R. Hoornaert; De Fantasie, Maurice Roelants; de Regisseur, Herman Teirlinck zelf. U ziet het: de Vlaamse Club voor Kunsten, Wetenschappen en Letteren is een Vlaamse elite-club. De leden, voor het overgrote deel mannen, hebben allemaal een hogere opleiding genoten. Toch staat ook bij hen de boog niet altijd gespannen.

Wereldoorlog II

De oorlog is een donkere periode in de Vlaamse Club, letterlijk zowel als figuurlijk. We beschikken over geen archiefstukken uit deze periode en de activiteiten van de Club zijn ook beperkt.

In 1940-1941 ontstaat er een breuk binnen de Vlaamse Club. De enen zijn ervoor de werking van de Club stil te leggen tijdens de bezetting, de anderen menen echter dat het leven van de Club ononderbroken kan verdergaan. Het gevolg is dat een deel van de leden wegblijft en er een nieuw bestuur komt onder voorzitterschap van August Ghysels.

Vermeldenswaard is een lezing — 1941 — van dichter August van Boekel die indruk maakt door zijn voordracht van «De Boer die sterft» van Karel Van de Woestijne. In hetzelfde jaar vindt er ook een geslaagd kerstfeest plaats.

In 1942 wordt Jan Grauls in de Club gehuldigd, dat naar aanleiding van zijn aanstelling tot Burgemeester van Brussel. De huldiging wordt door een zeer talrijk opgekomen publiek bijgewoond. Op het einde zingen alle aanwezigen het lied: «Over de heide waait de wind».

Vermelden wij ook enkele voordrachten : Prof. Dr. Marius Valkhoff, rector van de universiteit te Amsterdam, die uiteenzette hoe Nederlandse woorden, in het Frans doordrongen en daarin vervormd voortleven.

Bij een voordracht over filmkunst door Jeanne De Bruyer, ontstaat er enige deining omdat de Duitse censuur inlichtingen vraagt omtrent de lezing. Zij vrezen blijkbaar dat de verslaggeefster, die zeer kritisch schrijft over Duitse filmen, afbraak zou doen aan het succes van de verdelers van die filmen. Maar de lezing gaat normaal door.

Op 17 mei 1943 spreekt Paul Douliez voor «De radiodirigent». In september 1944 zou Dries Neerman, directeur van de K.V.S., spreken. Deze voordracht kan echter door allerlei omstandigheden niet plaatsvinden.

Naast deze voordrachten zijn er ook vele tentoonstellingen van o.a. : de Antwerpse Vereniging voor Behoud van Natuur en Stedenschoon; de

Antwerpse Ex-Libriskring; kunstschilder Joris De Bruyne uit Schaarbeek; kunstschilder Maurits Van Saene uit Oost-Vlaanderen; beeldhouwer Frans Lambrechts; schilder Geo Lammens uit Gent. Omwille van de bezetting wensen niet alle artisten in te gaan op de uitnodiging van de Vlaamse Club om hun werken tentoon te stellen.

Natuurlijk zijn er nog de regelmatige bijeenkomsten van de leden, tijdens dewelke belangrijke kwesties ter discussie komen in verband met de oorlog en de bezetting.

Maar aan alles komt een einde.

Op 8 januari 1945 wordt een Algemene Ledenvergadering bijeen geroepen en er komt een nieuwe Raad van Beheer. Voorzitter wordt Fernand Toussaint van Boelare; ondervoorzitters zijn Jozef Clottens en Leo Van Hoorick; secretaris is Herman Liebaers; penningmeester is René Verdeyen. Julien Kuypers wordt ere-voorzitter.

De Vlaamse Club begint aan een nieuwe periode van groei en bloei.

De na-oorlogse periode

Na een jaar zijn de resultaten van de nieuwe aanpak reeds duidelijk te merken. Het ledenaantal klimt tot boven de 300. Het aantal activiteiten per jaar neemt toe.

Laten wij het even hebben over die activiteiten.

In het clubjaar 1947-1948 vinden er 32 plaats. Vanaf 1953-1954 schommelt dit aantal steeds rond de 40.

Enkele uitschieters:

1955-1956: 43 activiteiten	1969-1970: 43 activiteiten
1958-1959: 44 activiteiten	1972-1973: 43 activiteiten
1959-1960: 45 activiteiten	1980-1981: 45 activiteiten

Bij al deze activiteiten zijn er natuurlijk de wekelijkse voordrachten en causerieën. De clubavond is in deze periode soms de donderdagavond. Vanaf 1957 wordt het opnieuw — en definitief — de maandagavond.

Daarnaast richt de Vlaamse Club ook jaarlijks terugkerende activiteiten in. O.a. is er telkenjare een kerstfeest voor de kinderen van de leden. In het begin van elk clubjaar is er een openingsbal. In samenwerking met het V.E.V.-Brussel wordt een maskeradabal georganiseerd. Het karnavalgebeuren laat de leden van de Vlaamse Club zeker niet koud. Jarenlang richt de Club in die periode een karnavalbal in. Dit wordt telkenmale voorafgegaan door een avondmaal om de innerlijke mens te versterken en kracht op te doen voor de esbattermenten van de late avond en vroege ochtend.

Alhoewel de Vlaamse Club te Brussel is gevestigd, gaat zij regelmatig op uitstap in den lande.

Enkele voorbeelden: te Houthalen wordt een mijn bezocht. Verder waren er nog bezoeken aan Brugge, Oudenaarde, Leuven, Eindhoven, Grimbergen, Sidmar, de Voer, enz.

Telkens worden de leden op het stadhuis ontvangen en is er een receptie en een etentje voorzien, soms in aanwezigheid van enkele personaliteiten. Deze uitstappen zijn zeer leerrijk: ze bevorderen de kennis van ons (cultuur)patrimonium en smeden hechte banden tussen de leden.

Keren wij even terug naar de Clubavonden. Net als in de vooroorlogse periode worden de vijftiger-jaren gekenmerkt door een nogal stijve houding van de leden. Iedereen noemt iedereen bij zijn familienaam. Men ontmoet zeer deftige, ernstige, voornamelijk mensen. De clubgeest is er niet helemaal. Er lijken meer clans gevormd te worden.

Maar: iedereen is een overtuigd Vlaming en langzaam maar zeker ontstaan er hechte vriendschapsbanden en wordt de sfeer gemoedelijk, ja zelfs familair.

Zoals elke vereniging of club die reeds zolang bestaat, heeft de Raad van Beheer van de Vlaamse Club het reeds een paar maal nuttig geoordeeld om de oorspronkelijke statuten van 1923 aan te passen.

Op 7 november 1949 wijzigt de Algemene Vergadering artikel 9 bis: hierin o.m. de oprichting van een Raad der Senioren. Hierin zetelen oud-voorzitters en oud-ondervoorzitters en eventueel oud-leden.

Op 22 november 1971 worden de statuten opnieuw aangepast. Artikel 2 wordt aangepast.

De laatste statuutwijziging vindt plaats op 7 september 1981.

Wanneer we de geschiedenis van een club schrijven, kunnen we niet anders dan even stilstaan bij de financiën.

Aangezien voor W.O. II de Vlaamse Club zeer gesloten is en er geen publiciteit gemaakt wordt, komt er weinig geld in het laatje. De Club leeft van het lidmaatschapsgeld, de verhuur van haar zaal en een jaarlijkse toelage van 5.000 F vanwege het Ministerie van Kunsten en Wetenschappen. Deze subsidie wordt na de oorlog opgetrokken tot 20.000 F. Ook financiële instellingen worden aangesproken.

Andere belangengroepen doen hun duit in het zakje. Zelfs de provincie Brabant vindt de werking van de Vlaamse Club de moeite waard en schenkt jaarlijks 2.000 F, later zelfs 4.000 F.

Spijtig genoeg doet de stad Brussel niets.

De Vlaamse Club blijft al met al zelfstandig, Vlaams en pluralist. Zij verschaft haar leden een boeiend en leerrijk programma. Iedereen voelt zich verrijkt na een clubavond, enkele uitzonderingen of floppen niet te na gesproken. Maar zoals het spreekwoord zegt: «Zelfs de beste naaister laat wel eens een steek vallen».

Hedendaagse ontwikkelingen

De Vlaamse Club is nooit een exclusieve mannenclub geweest. Van in den beginne zien wij op de Clubavonden regelmatig dames die hun echtgenoten vergezellen. Nochtans vormen zij een duidelijke minderheid.

De Raad van Beheer is een mannen onderonsje. Wij moeten wachten tot het clubjaar 1948-1949 alvorens twee dames hun opwachting maken in de Raad van Beheer; Martha De Grauwe is penningmeester en Bertha Blancquaert 2de secretaris. Vanaf nu zullen er altijd dames zetelen in de Raad van Beheer van de Vlaamse Club.

Voorstelling van de raad van beheer, clubjaar 1979-1980.

Voor de jongeren ligt de toestand anders. Zoals we reeds vroeger hebben vermeld, zijn er weinig jongeren lid van de Vlaamse Club. Enkel onder hen, kinderen en clubleden, willen hierin verandering brengen. Weliswaar geen integratie in de Club, maar het oprichten van een club, met specifieke jeugdactiviteiten.

Begin 1977 ontstaat de «Jeugdkring Drempel». Op 12 maart organiseert men een verklede carnavalfuif. In oktober gaan ze wandelen op de Kalmthoutse heide.

Het jeugdbestuur vergadert maandelijks onder leiding van Marcel Van den Hauwelant.

Misschien is dit een eerste stap naar een mogelijke verjonging van de Vlaamse Club.

We weten dat de Vlaamse Club vóór W.O. II een zeer gesloten kring was. Er werd weinig of geen publiciteit gemaakt rond de activiteiten. Nu komt daarin verandering. Een eerste uiting is het verschijnen van «Tijdingen van de Vlaamse Club voor Kunsten, Wetenschappen en Letteren», in het clubjaar 1971-1972. Dit maandblad is bedoeld voor de leden. De activiteiten van de komende maand worden voorgesteld, daarnaast enkele algemene inlichtingen. Het maandblad heeft geen lang leven gehad. In mei 1983 wordt het definitief opgedoekt. Eén van de redenen zal wel zijn dat de Vlaamse Club, vooral onder impuls van Achiel Samoy en Jos Vleugels, in oktober 1980 start met het maandblad «Ons Brussel».

«Ons Brussel» wil de banden hersmeden met gans Vlaanderen opdat er meer begrip zou groeien voor Brussel. Dit zal o.m. gebeuren via culturele bijdragen. De schijnwerpers worden ook gericht op politieke, sociale en economische toestanden in de hoofdstad. Niet onbelangrijk zijn ook de verslagen van de voordrachten in de Club zelf.

«Ons Brussel» verschijnt 3 maal in 1980. Vanaf de 2de jaargang valt het 11 maal per jaar in de bus.

Voor het ontstaan van «Ons Brussel» kwamen de activiteiten van de Vlaamse Club ruimschoots aan bod in «De Brusselse Post», het maandblad van het Vlaams Komitee voor Brussel. De verantwoordelijke uitgever, Jan Van Hoorick, is jarenlang lid geweest van de Raad van Beheer van de Vlaamse Club. Hij was o.a. 5 jaar ondervoorzitter.

Ook op het culturele vlak is de Vlaamse Club naar voor gekomen. Op 31 januari 1977 vindt er in de Vlaamse Club een poëzieavond plaats. Dit is de inzet tot de «Poëziewedstrijd van de Vlaamse Club Brussel 1977». De man achter dit groots initiatief is voorzitter Jos Vleugels. Het is een eer voor de Vlaamse Club en het betekent een grote stap vooruit ter bevordering van de uitstraling van de Vlaamse Club.

Op 12 september 1977 vindt de plechtige prijsuitreiking plaats. De poëzieavond kent zoveel bijval dat het initiatief telkenjare wordt

De jury van de Poëziewedstrijd van de Vlaamse Club voor Kunsten, Wetenschappen en Letteren. Van links naar rechts: mevrouw Geo Van Straelen-Van Rintel; Jos Vleugels, secretaris; mevrouw Julia Tulkens; Pieter Geert Buckinx, voorzitter van de jury en Willem Roggeman.

herhaald. In 1983 zijn we al aan de zesde editie. Zowel kwantitatief als kwalitatief blijft het niveau stijgen.

Dit zal er zeker toe hebben bijgedragen om in 1980 een eerste Europese Poëziewedstrijd uit te schrijven. Deze poëziewedstrijd is volledig gericht op het model van de Vlaamse Club. Ieder E.G. land organiseert zijn eigen poëziewedstrijd. De laureaten van elk land dingen dan mee naar een Europese prijs, premie of vermelding.

De bekroonde gedichten worden gepubliceerd in een dichtbundel en door de Vlaamse Club uitgegeven. Bij de eerste uitgave behalen Neleke Goethals uit Blankenberge — in de categorie 12 jaar — en Dirk Roctus uit Antwerpen — categorie 17 tot 21 jaar — de eerste prijs.

In 1983 zijn wij aan de derde uitgave toe van deze Europese Poëziewedstrijd. De Vlaamse Club is artikel 2 van haar statuten meer dan indachtig.

De Vlaamse Club heeft ook oog voor de natuur. En aangezien de boog niet altijd gespannen kan staan, vat Karel Van Hoorick, ondervoorzitter, de idee op om een rally te organiseren. De deelnemers rijden door de mooiste plekjes van het Pajottenland en kunnen bovendien een prijs winnen. Op 10 juni 1978 wordt de «Eerste Sterrit van de Vlaamse Club» gereden.

Gesteund door het succes organiseert Karel Van Hoorick op 12 mei 197 de «Tweede Sterrit».

Opnieuw een initiatief dat inslaat en jaarlijks zal worden herhaald.

Wij mogen besluiten dat de Vlaamse Club voor Kunsten, Wetenschappen en Letteren haar leden een indrukwekkend, leerrijk en gevarieerd jaarprogramma aanbiedt. Zij zorgt voor een berg geestelijk voedsel, zonder de ontspanning uit het oog te verliezen. Zij is gegroeid van een gesloten elitaire club naar een club waar vrienden elkaar ontmoeten, waar voordrachten en spreekbeurten worden gehouden op een intellectueel peil en waar bewezen wordt dat de Vlamingen in Brussel een plaats innemen die niemand kan betwisten.

De Vlaamse Club voor Kunsten, Wetenschappen en Letteren is in Brussel een begrip reeds 60 jaar lang, en het ziet er niet naar uit dat dit in de volgende jaren zal verzwakken, integendeel.

Bij één van de activiteiten van de Vlaamse Club. Op de eerste rij van links naar rechts: de heer Hugo Weckx, voorzitter N.C.C.; mevrouw Julia Tulkens, letterkundige en lid van de jury voor de jaarlijkse Poëziewedstrijd; de heer Robert Van de Putte, gewezen minister van financiën; de heer Lode Pernet, directeur van de Vertaaldiensten van het Parlement en lid van de raad van beheer. Op de tweede rij: de heer van Loosdrecht, Ambassadeeraad voor Pers en Communicatie bij de Nederlandse Ambassade; de heer Jan van den Block, Belgisch Ambassadeur te Ottawa en de heer C. Van Wayenberghe, trouw clublid en ons helaas ontvallen.

Het probleem huisvesting

Zoals elke vereniging in Brussel is ook de Vlaamse Club sinds haar ontstaan op zoek naar «HET» lokaal.

In haar eerste levensjaar vergadert de Vlaamse Club op drie verschillende plaatsen, o.a. op de Emiel Jacqmainlaan 109.

Pas in april 1924 vindt men een vast onderkomen in de Kreupelenstraat 16.

Ook hier blijft men niet lang, en in september 1925 neemt de Vlaamse Club haar intrek in een gebouw aan de Adolf Maxlaan 94. Zij bezit er een lokaal op de 2de verdieping.

Men blijft hier tot juli 1932. Opnieuw wordt er verhuisd, nu naar de eerste verdieping van een gebouw aan de Montoyerstraat 20, nabij de Naamse Poort.

Maar de Vlaamse Club wil liever terug naar het centrum van de hoofdstad. Daarom wordt er nog maar eens van lokaal veranderd. Wij schrijven april 1938 wanneer de Vlaamse Club haar lokaal betreft aan de Emiel Jacqmainlaan 121, boven de Standaard-Boekhandel. En hier blijft men een zeer lange tijd.

In 1953 wordt het Conscience-huis geopend aan de J. Van Praetstraat 28, tussen de Beurs en het Sint-Goriksplein. Hier ontstond, volgens de legende, Brussel. Wil de Vlaamse Club terug naar haar «Roots»? Of is het het Conscience-huis dat de doorslag heeft gegeven.

Hier is immers de zetel van de Vlaamse aanwezigheid te Brussel. Vele verenigingen vinden er onderdak.

Een feit is dat vanaf april 1953 de Vlaamse Club er een mooi lokaal betreft op de 2de verdieping. Toch is men nog steeds niet volledig voldaan. De Vlaamse Club blijft zoeken naar een nog mooier, nog prestigieuzer, nog aangepaster lokaal. Voorzitter Leo Van Hoorick zoekt naar een nieuw lokaal en ook zijn opvolgers blijven hiermee begaan. Pas in september 1982 vindt

de Vlaamse Club haar nieuw lokaal. Het ligt in het hartje van Brussel, op de Grote Markt 16.

Voor de Vlaamse Club, voor de Vlaamse-Brusselaar en voor de Vlamingen in het algemeen, wordt een stukje geschiedenis geschreven.

De Vlaamse Club voor Kunsten, Wetenschappen en Letteren vecht reeds 60 jaar om de Vlaamse cultuur te Brussel te bevorderen. Nu haar lokaal uitkijkt op het mooiste plein van Europa, zal ze hierin de stimulans vinden om verder te werken, dieper te boren. Ze zal de Vlamingen helpen om hun minoriteitsgevoel kwijt te raken. Wij mogen niet uit het oog verliezen dat de Vlaamse Club lange jaren de enige steun is geweest voor de Vlamingen in Brussel.

De Vlaamse Club heeft sedert 1 september 1982 een nieuw lokaal voor haar alleen, waar ze eigen accenten kan leggen en een eigen imago opbouwen.

De Vlaamse Club heeft nu een eigen lokaal, in het centrum van Brussel, in het hart van Europa. Alle poorten staan open, nationaal zowel als internationaal. De Vlaamse Club is waar ze moet zijn. Nu moet ze bewijzen dat ze de cultuurdrager is en kan zijn, niet alleen voor Brussel en de Brusselse agglomeratie, maar voor gans Vlaanderen, ja zelfs voor Europa. De Vlaamse Club is goed gestart om artikel 2 van haar statuten te verwezenlijken:

«De vereniging heeft tot doel de kunsten, wetenschappen en letteren te bevorderen en daartoe een behuizing beschikbaar te stellen met vergaderzaal, ook geschikt voor lezingen, concerten en tentoonstellingen, leeszaal, bibliotheek, enz. met alle nodige inrichtingen. Zij wil de Vlaamse culturele uitstraling bevorderen in Brussel, de Brusselse Agglomeratie, maar ook over het gehele Vlaamse landsgedeelte, alsmede internationale betrekkingen bevorderen met de inrichting van activiteiten met Europees en internationaal perspectief. Zij wil betrachten de nodige afdelingen op te richten die verbondelijk de doelstellingen van de Vlaamse Club mede helpen realiseren, verbreederen en samenwerken met buitenlandse, Vlaamse en andere groeperingen.

Tot de verwezenlijking van dit doel mag de vereniging alle roerende en onroerende goederen verschaffen, huren of ruilen, en alle verrichtingen uitvoeren die daartoe nuttig zullen geacht worden».

Enkele vieringen

In de loop van haar 60 jaar heeft de Vlaamse Club ontelbare gelegenheden gehad en te baat genomen om iets of iemand te vieren. Een volledig overzicht hiervan geven is niet mogelijk en ook niet aangewezen. Het zou te saai worden.

Toch zou ik uit de na-oorlogse periode enkele markante vieringen willen vermelden. Zoals reeds gezegd, een willekeurige greep uit een massaal aanbod.

Op 22 mei 1948 viert de Vlaamse Club haar 25-jarig bestaan. Het programma van die dag ziet eruit als volgt:

16.45 uur: ontvangst van verscheidene vooraanstaanden uit België en Nederland; o.a. minister Camille Huysmans en minister J.J. Gielen uit Nederland.

18.00 uur: voordracht door Dr. J.J. Gielen.

20.00 uur: feestmaal in de Rôtisserie Ardennaise.

22.00 uur: gezellig samenzijn met muziek en dans.

In het jaar van de wereldtentoonstelling te Brussel viert de Vlaamse Club haar 35-jarig jubileum. Wij schrijven 21 juni 1958. Jan Boon, directeur van de N.I.R., beschrijft in een zeer opgemerkte toespraak de evolutie welke de Vlaamse Club in deze 35 jaar heeft doorgemaakt.

Op 21 mei 1960 wordt een gedenkplaat plechtig ingewijd nabij de plaats waar Multatuli zijn «Max Havelaar» heeft geschreven. Deze plaat bevindt zich op de hoek van de Arenbergstraat en de Berlaimontstraat.

6 oktober 1961 is een zeer gedenkwaardige dag. De Vlaamse Club biedt haar voorzitter Leo Van Hoorick een huldemaaltijd aan. Hij zetelt nu 25 jaar in het bestuur van zijn Vlaamse Club, hij is 50 jaar gehuwd en is 75 lentes jong. Wat een man allemaal kan verwezenlijken in zijn leven.

Op 22 november 1963 wordt officieel het 40-jarig bestaan van de Vlaamse Club gevierd. Er is een uitgebreid feestmaal, gevolgd door het traditioneel najaarsbal.

Wanneer een vereniging, een club, een halve eeuw bestaat, is dat niet niets. Voorzitter Jeroom Depraetere stelt het zo:

«Men heeft ons laten verstaan dat wij te ambitieus zijn. Maar kunnen wij anders dan ambitieus zijn, wanneer wij een Club mogen leiden of tot een Club behoren die een halve eeuw Vlaamse geschiedenis te Brussel heeft helpen schrijven. Zij was de eerste affirmatie in de twintiger jaren van het bestaan van een Vlaamse elite in het verfranste Brussel, de eerste die de verzuiling onder de Vlamingen doorbrak en de tolerantie als stelregel nam. Zij zorgde ervoor dat de Vlaamse aanwezigheid te Brussel een realiteit bleef. Zij telde in haar rangen de onsterfelijken uit het Nederlandstalig cultuurgebied».

Onder het voorzitterschap van Jeroom Depraetere vierde de Vlaamse Club haar vijftig-jarig bestaan. Hier een foto van de aanwezigen op de academische zitting in de Gotische zaal van het Brussels Stadhuis.

De Raad van Beheer beslist dan ook om het clubjaar 1972-1973 in het teken te stellen van dit 50-jarig bestaan. Er worden in de loop van het jaar verscheidene activiteiten op het getouw gezet. De viering begint op 9 oktober 1972 met een August Vermeylen herdenking op het Stadhuis te Brussel.

Tussen 7 en 14 november 1972 loopt in het voormalig Paleis van de Graaf van Vlaanderen een tentoonstelling over «Expressionisme in de Vlaamse schilderkunst». Op 6 december 1972 wordt er een knal-sinterklaas-feest georganiseerd in het Amerikaans Theater. Dit is het eerste jeugdprogramma dat door de Vlaamse televisie rechtstreeks in kleur wordt uitgezonden. Het feest wordt bijgewoond door Prinses Paola en Prins Philippe. Op 3 maart

1973 is er in de Salons van het Concert Noble een academische zitting. En dan, op 26 maart 1973, beleeft de Vlaamse Club één van die ongekeerde hoogtepunten. In de K.V.S. wordt een gala-balletavond georganiseerd. Deze manifestatie wordt opgeluisterd door de aanwezigheid van HH.MM. de Koning en de Koningin. Het 50ste jubeljaar wordt besloten met een banket in het Royal Windsor Hotel op 16 juni 1973.

Op 2 juni 1980 wordt mevrouw Julia Tulkens gevierd. Zij krijgt vanwege de Nederlandse Commissie voor de Cultuur van de Brusselse agglomeratie de tinnen schotel.

En dan is er natuurlijk 1983. Dit jaar viert de Vlaamse Club haar 60-jarig bestaan. Opnieuw staan een hele reeks activiteiten op het programma. Deze brochure zal één van de blijvende herinneringen hieraan zijn. De officiële opening van dit diamanten jubileumjaar heeft plaats op 18 april 1983, in aanwezigheid van de Vlaamse deelregering en van verscheidene prominenten. Het belooft eens te meer een parel te worden aan de kroon van de Vlaamse Club. En dank zij haar voorzitter, Jos Vleugels, zal ook dit feestjaar uitgroeien tot een uniek gebeuren in de annalen van de Vlaamse Club voor Kunsten, Wetenschappen en Letteren.

Ter gelegenheid van de zestigste verjaardag van de Vlaamse Club had in het Molenaarshuis op de Brusselse Grote Markt een viering plaats in aanwezigheid van verscheidene gemeenschapsministers. Foto: Voorzitter Geens ontvangt een gedenkpenning uit handen van de ondervoorzitter van de Vlaamse Club, Karel Van Hoorick.

Dankwoord

Ik wil niet besluiten zonder al de mensen te danken die mij hebben geholpen om dit te realiseren.

Mijn erkentelijkheid gaat in de eerste plaats uit naar de huidige Raad van Beheer van de Vlaamse Club voor het ter beschikking stellen van de archiefstukken. Verder dank ik de vele leden en vroegere leden van de Vlaamse Club die mij zo gastvrij hebben ontvangen en een deel van hun vrije tijd hebben opgeofferd om mijn vragen te beantwoorden. Zij bezorgden mij een schat aan gegevens die nergens terug te vinden zijn.

Tenslotte dank ik ook mijn medewerkers op het A.M.V.B. voor hun hulp bij het opzoeken van verscheidene details.

Ik had mij voorgenomen geen namen te noemen, uit vrees iemand te vergeten. Toch is er een naam die ik moet vermelden, nl. Sandra Seghers. Zij zorgde ervoor dat de teksten — of moet ik zeggen puzzels — uitgetypt werden en dat alles in een logische volgorde aan de drukker werd bezorgd.

Aan allen, hartelijk dank.

Ronald BOON
Directeur Archief en Museum
van het Vlaams Leven te Brussel

Inhoud

	3
Woord vooraf	5
Voorzitters van de Vlaamse Club	9
Ten geleide	10
De voorgeschiedenis	12
Het ontstaan en de eerste jaren van de Vlaamse Club	17
Wereldoorlog II	19
De na-oorlogse periode	21
Hedendaagse ontwikkelingen	25
Het probleem huisvesting	27
Enkele vieringen	30
Dankwoord	

